

ההבערה.

רבא אמר: להקדים — איכא בינייהו! דמיירי שנתכוון להדליק תחלה את התחתונות ואח"כ לכבות העליונות, ובטעות הדליק וכיבה בבת אחת. דתנא קמא אינו מחייב שתיים שהרי לא נעשתה מחשבתו [ומכל מקום חייב אחת כי אמרינן שהוא מקפיד רק על אחד מהשנים או על ההקדמה של ההדלקה או על האיחור של הכיבוי, ונמצא שרק באחד משניהם לא נעשתה מחשבתו, שיטמ"ק אות י"]. ורבי אליעזר ברבי צדוק סובר דבבת אחת הוא, וכאלו נעשתה מחשבתו לגמרי, וחייב שתיים.

רב אשי אמר: הכא מיירי כגון שנתכוון לכבות העליונות, והובערו התחתונות מאליהן, שלא ידע מראש שכך יהיה [בערוך לנר הקשה דא"כ מתעסק הוא]. ותנא קמא סבר לה כרבי שמעון דאמר: דבר שאין מתכוון פטור הלכך אינו חייב על ההבערה. ורבי אליעזר ברבי צדוק סבר לה כרבי יהודה דאמר: דבר שאינו מתכוון חייב⁽⁴⁴⁾.

כ-ב

אביי בר אבין ורב חנניא בר אבין דאמרי תרווייהו: לעולם מיירי כגון שנתכוון לכבות ולהבעיר, ואפילו הכי לתנא קמא אינו חייב אלא חטאת אחת.

דתנא קמא סבר לה כרבי יוסי דאמר: הבערה — ללאו יצאת! מה שנאמר בתורה "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" לכאורה הוא מיותר. שהרי ההבערה אסורה משום שהיא בכלל שאר מלאכות שבת. אלא, לכך בא הכתוב — להוציאה מכלל כל המלאכות, שלא יהיה עונשה בסקילה ובכרת [ושלא יתחייב על שגגתה חטאת] אלא תהיה אסורה באיסור לאו בלבד. וכיון שאין בהבערה קרבן חטאת, אינו חייב אלא על הכבוי.

ורבי אליעזר ברבי צדוק סבר לה כרבי נתן, דאמר: הבערה — לחלק יצאת! שחייב עליה הכתוב חטאת בפני עצמה אם עשאה בהעלם אחד עם שאר מלאכות. וממנה למדין לכל אבות המלאכות, שחייב על עשיית כל אחד בפני עצמו. הלכך חייב שתיים על הכבוי ועל

ועל כל פנים נמצא, שרבי אליעזר ברבי צדוק המחייב שתיים, סובר כרבי שמעון רק בדין מקלקל בהבערה, שהוא חייב, אבל אינו סובר כמותו במלאכה שאינה צריכה לגופה, אלא בזה סובר הוא כרבי יהודה המחייב בכל המלאכות, כן כתב השיטמ"ק [יג].

44. מדברי רש"י נראה, שהוא מפרש דברי הגמרא כפשוטן, שלא כיון לכבות התחתונות, וגם כן לא היה מוכרח שיבערו על ידי כיבוי העליונות, ומכל מקום חייב לרבי יהודה, הסובר, דבר שאין מתכוון חייב.

אולם התוס' כתבו, שאמנם רבי יהודה אוסר

[ז] כתב לבאר הטעם לחילוק זה, שהפטור במקלקל, הנלמד מן "מלאכת מחשבת", הוא מפני חשיבות המלאכה, שכדי לחייבו, נצרך שיהיה נעשה תיקון על ידי המלאכה, ובזה נתחדש, שבחובל אין צריך לחשיבות זו, מה שאין כן במלאכה שאינה צריכה לגופה, שאין זה משום חשיבות, אלא שמאחר וכל מלאכות שבת, נלמדות ממלאכת המשכן, לכן נצרך שתהיה נעשית המלאכה לאותו הצורך שהיה נעשה עבורו במשכן, וכמו שכתבו התוס' בשבת [צד א], ובזה אין סברא לחלק בין המלאכות, שהרי כשאינו מתכוון לצורך שהוא כדוגמת הצורך שהיה במשכן, אין זה בשם מלאכה כלל].